

sóhajta, mialatt véreborult szemében a gyűlölet lángja lobogott.

A hazajött fiu, kire most minden szem feszült kíváncsisággal szegződött, rövid gondolkodás után a következő kijelentést tette:

— Testvéreim! A most felszólaló Mesteremmel tanult halacha alapján Mésát választom, mert a mi a szolgálé, az az ur tulajdonába megy át. A jelenlevők csak pár perc múlva érték fel ésszel, miképen jutott Eliszómor apja örökébe. Nagy volt az öröm. A vendégek szétszéledésben voltak még, amikor a szolgálk berohantak és Mésa öngyilkosságát hírül adták.

... Nemsokára menyegző volt. A szegény menyasszony nem várt hiába.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A budapesti aut. orth. izr. hitközség Torász Emesz iskolájánál melámed-állás jövő évi Chesvan hónapban betöltendő. — Pályázótól megkivánjuk, hogy יריש מרים legyen és נמרא תורה oktatás tekintében kellő gyakorlattal bírjon. Pályázati kérvények, kor stb. feltüntetésével, valamint képesítési s egyéb okmányok másolataival elátva, a budapesti aut. orth. izr. hitközség előjáróságához (VII., Dob-u. 35. l. em.) intézendők. Budapest, 5689. Sziván havában. Az előjáróság.

A következő tanévre keresünk 10—12 elemista gyermekeinkhez egy szigoruan vallásos (orth.) tanerőt, aki gyermekeinket vizsgához elkészíti és kezdő héber oktatásban részesíti. Német társalgás megkivántatik. Okleveles előnyben. Természetbeni ellátás. Nő vagy férfi pályázók, fizetési igények megjelölésével, forduljanak pályázatukkal Donáth Samu, Szederes, címre.

ב כ ש ה

הנני בא זה בבקשה אל אחי בני ישראל רחמנים בני רחמנים ובפרט לתלמידי מן זעיל מאונסדאף אשר גם אני אחד מהלמדיו שיעשו עמי את טובה כי בצוק עתים הללו ירדתי מנכסי לגמרי והדרכה לא יונגועתה אני עם משפחתי ה' ילדים היו מחוסר להם ר"ל וכל המדות ירוחם מן השמים הכספים ישלחו תחת סימן "תיה עני" אל המערכת.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allást keresőknl szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelígs levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57.b. — Telefon (cégnélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetít szigorú diszkreáció mellett Rothstein Dávid, S. A. Ujhely, Kossuth Ferenc u. 3.

INTELLIGENS 27 éves fiatal ember vagyok szombattartó állást keresek. Bőr-, vas-, fűszer szakmában jártassággal bírok. Esetleg benősülés lehetséges. „Othonra vágyom” jelígre.

CSODASZEP, vallásos, művelt 20 éves leányomat férjhez adnám biztos existenciával bíró szigoruan vallásos, talmudtudós fiatalemberhez. „Előkelő család 10 000” jelígre.

JOBBERZÉSÜ orthodox házvezetőnt keresek kéttagu családhoz. Plattner Adolf, Szikszó.

KERESEK jó vallásos házból való ügyes egészséges fiut tanulónak rőtös, divat és férfikonfekció üzletembe. Schnitzler Jenő, Verpelét.

BEFEKTETÉS nélküli társ keresetnek egy jól menő kóser pékséghez. Nőtlen vagy kisebb családú képesített sütők küldjék ajánlatukat. — Handelsmann Herman, Csorna.

JOB családból való 23 éves szerény igényű fiatalember, volt talmudista, aki rőtös, divatárú és cipőszakmában jártas, állást keres, vidékre is, esetleg más szakmában is. Üzleti munkán kívül gyermekek tanítását is vállalja. Előbbi működéséről jó bizonyítványokkal rendelkezik. „Szorgalmas és megbízható” jelígre a kiadóhivatal továbbít.

VALLÁSOS zsidó asszony háztartás teljes vezetését vállalja. „Megbízható szerény igényű” jelígre.

MÉSZ, fával és szénnel égetett, kömmentes minőségben, pontos szállítás mellett állandóan kapható Pollák Zsigmond cégnél, Debrecen, Miklós-u. 13.

VÁLLALOK orth. kóser teljes ellátásra iskolai felügyelettel gyermekeket 6—16 évesig. Kohn, Bpest, Kazinci-utca 7. l. em. 6.

PÁLINKA ÜGYNÖKSÉGET keresek Nyiregyháza és környékére, nagy ismeretsséggel rendelkezek. Cim Friedländer Jenő, Kemece.

FIATAL orth. izr. urileány állást keres gyermekek mellé vagy házikisasszonynak. „Főzés varrásban jártas” jelígre.

VADONATUJ 8000 km-t futott Pözső, négyülékes, 5 liter benzinfogyasztással, 3500 pengőért eladó. Kedvező fizetési feltételek. „Automobil” jelígre.

RÉGEN bevezetett orthodox kávémerés és étkezde betegség miatt sürgősen olcsón eladó. Cim meg tudható: Popper, Dob-u. 19.

SZOMBATTARTÁSSAL fizető tanuló lányok felvételnek. Mlle Irén női divatszalon, Akácza u. 57.

SZOMBATTARTÓ szerényigényű tüvegességed, perfekt képkeretező és épületüvegező állást keres. Friedmann Miklós, Tállya.

PARÓKÁT tartós hullámokkal (präparált) hajból legolcsóbban készít Teitelbaum Helén, Miskole Szentpálvi-u. 1.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sírközüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Siófok fürdőtelep pensió és étterem

Vasutól, strandtól 2 percre. Kitünő házikoszt. — Pontos kiszolgálás. — Referenciák: a bpesti orth. rabbinátusnál. Pártfogást kér

BLAU, orth. kóser pensió Siófok, Batthyány-utca 6. szám.

Erdőbénye fürdőtelepen kóser konyha, Goldstein debreceni orth. kóser vendéglős vezetése alatt megnyílt.

Felélős szerkesztő és kiadóhivatalos **GROSZBERG JENŐ.**

Hoffmann és Társa könyvnyomda Budapest, VI., Próféta ucca 7

יידישע צייטונג

ג"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ל"ט

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Tisobeóv előtt a rádiónál

E héten a budapesti rádió magáról igen sokat beszélte vállalat lett. Némely zsidó rádió-előfizető vasárnap délelőtt ugyanis azt a kijelentést volt kénytelen tudomásul venni, hogy: a zsidó család; meg azt, hogy: a zsidó mindenre kapható és hogy: Magyarország a zsidók miatt veszett el. A zsidó előfizetők hallották a kijelentéseket és az egész dolog egy napilapba került. A Stúdió igazgatósága hallgatott. Egy délutáni lap azután meginterjúvolja a igazgatóságot s akkor az igazgatóság kimagyarázta magát. Még pedig talmudikus alapon a Stúdió válaszában alapmotívuma ugyanis olyan volt, mintha talmud-studiumból lett volna merítve. Talmud-studium a Stúdióban — ez egészen pikáns dolog! Nem hiába mondják, hogy a „mit üzen a rádió” c. rész intézője zsidó, vagy volt zsidó, vagy egyelőre még zsidó. Hát mit is üzent az a Stúdió? Egy talmudi „im tmezo lajmer”-t! A talmudi terminológiában járatlanok részére e kifejezés hosszadalmas magyarázása helyébe egyszerűen ideiktatjuk az igazgatóság feleletét: „először is — ők nem hallották az inkriminált kifejezéseket, másodszor pedig, ahil ha hallották volna is, ők — nem felelősek semmiért.” Ilyen vi szonyok mellett megnyilatkozhatott végre az illető luteránus lelkész, akinek az idézett zsidóellenes szövegeket tartalmazó prédikációját közvetítette a rádió. A lelkész ur tagadja az egynehány zsidó által hallott kifejezések elhangzását. Ő egyszerűen a farizeusok büneiről és Jeruzsálem pusztulásáról beszélt.

A kijelentéssel az ügy tulajdonképpen el volna intézve, mert hitelt adunk a lelkész ur cáfolatá-

nak. Már csak egy régi cinikus zsidó adoma alapján is. A rabbi előtt bevádolnak egy hitsorsost, hogy szivarozik szombaton, a mire a rabbi magához hivatja. A bevádolt elégedett arccal távozik a rabbitól. A feljelentő érdeklődik a rabbinál, amire ez azt mondja: „semmi az egész, az illető tagad”. — És Rabbi Ur ezt elfogadta, hisz én láttam a bünt? — De hát, felelte a rabbi, mit csinálhatnék neki, ha nem tagadott volna, örülök, hogy tagad. — Ennek következtében örülünk mi is, ha a lelkész ur a tagadás álláspontjára helyezkedik. Mert mi volna, ha nem tagadna? . . .

A rádió orthodox vonatkozásairól ugyanis irtunk már a *Zsidó Ujság*-ban. Akkor arról volt szó, hogy a rádió a dohányuccai izr. templom péntekesti énekeit közvetítse Nagy volt a felbuzdulás, a terv nyomában némely neológ körökben. De egyszerre elcsendesedett az akció. Volt még egy utóhajtása: egy elegáns sóhaj s egy udvarias óhaj — a rádió leg alább zsidó kulturális előadásokat közvetítsen. És akkor egyszerre elhallgatott minden és igaznak bizonyult a *Zsidó Ujság* megállapítása, az akciónak komolytalan voltáról. *De magunk sem hittük volna, hogy ennyire igazunk lesz!* Nem hittük volna, hogy annyiban hagyják az ügyet. Hát igazán nem lehetett volna ötven rádióelőfizetéstől toborozni egy csoportot? Nem lehetett volna e megszervezni legalább a lármázást, hogy a rádió igazgatósága ne mondhasa azt: „elhallgattak a zsidók, bevesznek ők mindent”. Hát tényleg minden attól függ, hogy mit veszünk be?

Nem vitatkozunk tehát a prédikáló lelkésszel. Nyugodt lélekkel

vállaljuk a Jeruzsálem pusztulása idején élt vezető farizeusok, egy *Rabon Jajchonon ben Zákáj*, egy *Rabbi Jehajsiá ben Chanano*, egy *Rabbi Tarfon* stb. stb. összes „büneit” és őket a lelkész ur prédikációja dacára is ideáloknak tekintti minden hagyományhü zsidó. Tisobeov napján, a jövő csütörtökön mi is elmélni fogunk a *chorban okai fölött* s tanulni fogjuk azt, hogy Jeruzsálem az *ok nélküli testvérgyűlölet*, a „szinász chinom” miatt omlott össze, tehát e téren Magyarország minden rétege tanulhat még tőlünk. Nem vitatkozunk a Stúdió igazgatóságával sem. Neki is igaza van, ha ilyen könnyen legyűrhetette a neológ péntek-esti akciót, a melynek megindító erélytelenségük miatt felelősek a vasárnapi prédikáció elhangzásáért. És végül a prédikátor és a Stúdió után nekünk is van igazunk, amikor azt mondjuk: az orthodox zsidó a három héten a talmudból tanulja meg, miért omlott össze Jeruzsálem és ne a rádióból. Hiszen hallottunk már véleményt, hogy a rádióra is vonatkoznak a talmud szava: *zimro bevésze, chorvo bevésze*, hogy a jeruzsálemi szentély pusztulása óta tilos zsidó házban a zene — bizonyos alkalmakat kivéve. Szivleljük ezt meg legalább a jeruzsálemi gyász 3 hetében! S bő kárpótlást nyújthat az elmaradt élvezetért a próféta által kitalálásba helyezett öröm: aki gyászol Jeruzsálemért, az majdan részt vesz annak ujjongásában. . . (sziszü itoh moszajs kol hámisz-áblim oleho).

A neológ zsidó pedig vegye tudomásul, hogy a zsidó rádióra előfizetni egyelőre még nem megy nagy hazafias kötelesség számba.

Tuka-pör és — Kajlel

A most Pozsonyban folyó politikai pör bennünket zsidókat csak a tárgyalási elnök személyén keresztül érdekel. Az elnök magyar imperium alatt államtisztviselő volt, de annyira beilleszkedett, hogy ezt az eminenter politikai s kényes ügyet az ő vezetésére bízták. A magyar lapok csodálatosképen egész nyugodtan és higgadtan állapítják meg a tényt. És csak akkor hallottunk volna erősebb hangokat a jobboldali s antiszemita sajtóban, ha — az elnök történetesen zsidó lett volna s a magyar állam kenyerét ette volna egyideig. Igazán rossz rá gondolni, milyen hangnemből tárgyalták volna ezt az esetet, hogyan példálództak volna a zsidó mimikri-teremtéssel, a hazafiatlansággal, a melynek ott van hazája, ahol jó dolga van. Józanul nézve a dolgot: az ember nem választja meg a hazáját, hanem az jut neki és ilyen változtatás jutott sok millió embernek a világháború következtében. Az átlagos, csendes polgár pedig nem akar sem hős, sem vértanú lenni, hanem élni akar családjának. Ezért loyális eleme minden államnak a zsidóság, különösen a vallásosabb rétege becsüli az állami rendet és konszolidációt. Ezt az önmagától értetődő dolgot azért ismétéljük, mert egy ugyancsak Pozsonyban folyó ügy időszertív tette. Mégpedig egy másik oly messzefekvő dologgal kapcsolatosan, a melyre csak nagyon élénk fantáziával lehetne rájuttani. Arról volt szó, hogy a jeruzsálemi kajlelban állítólag rendellenességek vannak. És szükségessé tette, hogy a három érdekelt terület kiküldje ellenőrző delegációját. Pozsony, Budapest és Nagyvárad delegátusai azonban mindent rendben találtak. Ez egy pozsonyi lapnak nem tetszett és mivel nem tudott másképpen argumentálni, azt mondta, hogy a pozsonyi főrabbinak nem volna szabad együttműködni a magyar orthodox központi iroda elnökével, mert az irredenta. Ez a beállítás meg-

botránkoztatón lelkismeretlen, mert napi politikát kever oly ügybe, a mely a Szentfölddel, szegényeivel s a jótékonyssággal kapcsolatos. Mindig csak dolog, ha egy-egy ország zsidóságának egy része túl akarja licitálni a másikat hazafiasságban s a felkinálkozásban. A zsidóság pártkülömbőség nélkül hűséges állampolgár s jó hazafi és így a felkinálkozásnak mindig bizonyos denunciatórikus jellege van s rendszeren érdekből történik. S különösen szomorú, ha zsidók egymást állam-

ellenes irredenta érülettel vádolják. Lássuk be, hogy a zsidóság új elhelyezkedése bizonyos lelki áldozatokkal s nehézségekkel járt, hogy mindenütt azonosítja magát az államnak törekvéseivel a melyhez tartozik. A Tuka pörben szereplő elnök személyét a magyar lapok nem gyalázzák és nem gyanúsítják. Ezt a bölcs türelmességet kellene nekünk elsajátítanunk. S nem lett volna szabad előfordulni, hogy a kajlel-ügyben oly mérgezett nyilatkat használjanak, amelyek a nem-zsidó világban, még abban az esetben is, ahol a felkinálkozás megtörtént, megbotránkoztatást kellenek és így magukon viselik a kimonodott *chilul hasém* jelzését.

Statusquo hitközség Budapestben (?)

Mult nyáron volt Budapestben az az összejövétel, a melyen elhatározták egy statusquo hitközség alakítására való előkészítést. Az összejövételből kifolyólag kérvény ment a kultuszminiszteriumba egy új hitközség engedélyezésére. Egyes lapokban már az volt olvasható, hogy a kultuszminiszterium megengedte a megalakulást. De tulajdonképpen a miniszterium csak leküldte a főváros közigazgatási bizottságához a kérvényt *véleményezés végett*. Egy hírlapíró meginterjúvolta Nagy Andor neológ elöljárót, aki teljesen elítélően nyilatkozott az új mozgalomról, az orthodox iroda alelnöke Hartstein Lajos pedig a következőket mondotta:

— A hivatalos tárgyalások valóban megindultak, de tulajdonképpen megtevesztés történt, mert az új hitközség megalapításának semmiféle vallási vagy más jogi indoka nincs. A kultuskormányhoz minden esetre beadták a kérelmet és így a fővárosnak ezzel az ügygel foglalkozni kell. A mi információink szerint még nagyon kétséges, vajjon megadja-e a hatóság az új hitközség létesítésére az engedélyt.

— Mi is megkaptuk a beadvány másolatát. Ebből látni, hogy mindössze kétszázötvenhárom írták alá. Egyetlen olyan név sem szerepel, amely a zsidó hitközségi életben eddig komolyabb szerepet játszott

volna. A hatóságoknak mérlegelni kell, hogy az új alakulat képes-e tényleges hitközségi életet teremteni, nyújtani tudja-e a vallás gyakorlására szükséges alapfeltételeket. Az eddigi hitközségek igen komoly kulturális emberbaráti és szociális tevékenységet fejtenek ki s így azt is számításba kell venni, hogy ez az új alakulat nem veszélyeztetné-e ezeknek működését.

— A mi hitközségünk tagjait nem nagyon érinti ez a mozgalom, inkább a neológok közül próbálnak majd híveket szerezni az új hitközség szervezői, mert mi csak vallásilag egészen megbízható emberekre támaszkodunk és mi szigorubb vallási életet követelünk tagjainktól. Ha arra számítanak, hogy így kevesebb adót fognak fizetni, úgy nagyon ideig a kilépőknek a régi hitközség számára is kell fizetni adót és így a terhek csak nagyobbak lesznek.

Érdemesnek tartjuk a Magyar Hírlapnak a dologról szóló közleménynek egy részét leadni kivonatolva. A harmadik hitközség tagjait azok sorából akarja rekrutálni, akik nem azonosítják magukat százszázalékban sem az orthodox, sem a neológ hitközséggel. Lederer Sándor adta ki a jelszót: „Vissza a zsidósághoz”. A mikor Kaszab Aladárt választották meg, akkor a nu-

Látogatás Pozsonyban

Hihetetlenül fejlődő város, az új állam egyik exponált stációja, nekünk azonban mégis csak a Chászám Szajfer, a nagy jesiva városa. A tagok egy része bár csupán névlegesen orthodox, de az orthodox község mégis „*ir ve-ém bejiszroel*”, anyaváros Izraelben. A hitközségi tagok rituális szükeégele felett négy dajon gyakorol felügyeletet a főrabbi irányítása mellett. A tóratanításban kiváló szerep jut Schreiber Sámuel urnak, a főrabbi fiának. Egy szombatot ott tölteni valószínűleg lelki élmény. Fokozott kölcsönös az egész vonalon. Mindenki az előljárásból le lesz rántva a sárga porig, kivételt képez a mindenütt népszerű hitközségi elnök: — ritka dolog a kehilókban — Krausz Dávid. A sok besz-hámidrosban szebbnél-szebb előadások. És a szónokok között kiválik a most dajonnak és iskolafelügyelőnek megválasztott Hirschler Simon modori főrabbi, a szlovenszkoí orthodoxia volt népszerű alelnöke.

A Pozsonyban székelő szlovenszkoí orthodox központi iroda céltudatos és önértékes orthodox politikát folytat Weber Kálmán póstyeni főrabbi vezetésével.

A debreceni **Paneth-szalámi legjobb.** Mindezt kérjél

Munkájában erősen támogatják Müller (szentgyörgyi főrabbi) és Ehrenfeld Dávid (Nagysurány) alelnökök, valamint Schwarz Henrik irodai tanácsos. A neológiával, vagy ahogy itt nevezik magukat: a „Jesurun” szervezetbeliekkel szemben az orthodoxia a legitranzigenesebben az elkülönödési álláspontot foglalja el és nem járnak el közösen még a hatóságok előtt sem.

Az Aguda az Iroda és általában a szlovák orthodoxia nagy, kiadhatatlan munkaterrénuma. Ezzel szemben megállapítható, hogy Pozsonyban elég erős a cionizmus. A „Neszterhof”-ban óriási héber betűk jelzik a Mizrahi irodát; a városi Vigadóban elhelyezett mozi öles héber betűkkel adja tudtul, hogy a *האומה לב* c. darab kerül vászonra. A korzón a magyar, német, francia, tót és cseh bábeli nyelvözönben hallani fiatalembereket és hölgyeket héberül konverzálni. Bármilyen barátjai is legyünk az Agudának, nem titkolhatjuk el ama véleményünket, hogy ez az erős pozsonyi cionista munka nem egyéb, mint a *tulfeszített* Aguda-munka reakciója s e tekintetben némiképpen igazolható a magyarországi Aguda-passzivitás.

A jesiva — mint régen úgy most is — a kehiló büszkesége. Qualitás tekintetében is kielégítő. A jesiva vezetősége nagy körültekintéssel végzi a szemeszter elején a rostáló munkát s bizony sok oda nem való elemet visszautasít. Ebben a tisztító munkában nagy része van a hitközség és

Csak Goldberger festői hártán!

Reiner Károly Részv.-Társ.
textil-bizományi nagykereskedés

GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT
bizományi üzlete

Uj helyiségei: VI., Vilmos császár-ut 15.
(a Bazilikával szemben).

Uj telefonszám: Lipót 962—53.
Sürgönyeim: Reingold.

N y á r i
kalapkiárúsítás
szalma, csipke, panama stb. p 1.80-tól
Fizikalapmodellek csodaszép választékban 4.80-tól
Reich Frici női-kalapgyár, Vármház-körut 10.

jesiva nagyérdemű titkárának, Grünsfeld Adolfnak. Így azután, a legálisan beiratkozott ill. felvett 160 bócheron kívül, számos, a jesiván kívül álló bócher van, akik sajnos gyakran nem tanúsítanak bócherhoz illő vallásos megávit-
seletet.

A jesiva menzája kitűnően működik. A valóban izletes ételeket részben igen olcsón s részben egészen ingyen találják. A menzában — amint nekünk mondták — a Zsidó Ujság igen népszerű, minden cikke megbeszélés tárgyát képezi és a Zsidó Ujság adja az indítást, hogy rajta keresztül megtárgyalják az orthodox-zsidó világ eseményeit. A „Jüd. Volksblatt“ okozta nagy felháborodásról, amelyről a Zsidó Ujság irt, még mindig nagy izgalommal tárgyalnak.

Vasárnap volt a nvári nagy examinális (Verhören) ünnepélyes aktusa. Vendégként résztvett Frey surányi főrabbi. Főt. Schreiber Akiba főrabbi és Schreiber Sámuel a jesiva jeles előadója megelégedésének kifejezése mellett zárták be a vizsgát. Említést érdemel még az u. n. „kis jesiva“, a jeszode-tóra kitűnő funkcionálása. —g.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körut 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

Hajón Ehrlich G. Gusztávval

Akárhogy vélekedünk az öreg ur működéséről, tagadhatatlan, hogy Budapest városa és a pesti neológ hitközség történetének legutolsó 3 évtizede elválaszthatatlan az ő személyétől. A bécsi hajón vesszük észre és beszédbe elegyedünk vele. Azt hisszük: nehéz lesz megszólaltatni, de kellemesen csalódtunk. A politikában oly nagy szerepet játszott férfiú egész őszintén, kertelés nélkül nyilatkozik. Telve van reminiscenciákkal, ötletes és eredeti módon előadott ötletekkel és egy kicsit bosszúsággal. Nem csoda. Kilitkítették a hitközségből ahol korlátlan urnak érezte magát.

Kényes kérdést adunk fel neki: miképen vélekedik a budapesti statusquo szervezkedésre vonatkozólag. Az öreg ur egyáltalában nem találja kényesnek, hanem nyomban megállapítja (bár kissé rezerváltan, mert még — ugymond — nincsenek hitteles értesülései, 3 hétig volt távol Budapesttől):

— Nézetem szerint a hitközség meg fog alakulni. A hitközség alakítására rugót adott az, hogy a demokraták a hitközséget politikai klubhelyiségnek tekintették és azokat, akik nem tetszettek nekik politikai okokból, kitétek a vezetőségéből. Most csak csoportosulnak. A nagy ünnepekre már imaházat is kaphatnak, az Erzsébetvárosi Kör 600 embernek elegendő nagytermét. Remélem, hogy a st. hitközség valóságosabbá fogja tenni a tagjait.

Közbevetésünkre, hogy hiszen nem lelkiszükséglet, hanem politika a rugója az akciónak, Ehrlich gnyosan felel:

— A cél szentesíti az eszközt. . . Elmondja még, hogy 81 éves kora dacára aktívna éri magát s szíve sugallata szerint még munka vár rá a zsidó közéletben, melynek egész életét szentelte, önzetlenül. Sirkövét — ugymond — már megfaragta a következő szöveggel: „Dank gesäät, Undank geerntet“. 46 éve fűv. biz. tag, sok kitüntést ajánlottak fel önéki, de ő úgy azt mint az ünnepléseket mindig elhárította magáról. . .

És valóban ismert dolog, hogy az öreg urnak nincs érzéke a kitüntetések iránt. Puritánságból vagy politikából — ki tudja? Talán a statusquo hitközség alakulásáról is azért nyilatkozott oly őszintén, mert tudta, hogy megírjuk. Gondolta: hadd tudják meg a kiket illet. És akinek 81 éves korban tervei vannak, az nem mindennapi ember.

Még soká elbeszélgettünk. Elmondia, hogy Morvaországban volt kever-ovajszon s a nagy ut egyáltalában nem fárasztotta ki. Beszélgetéséből megállapítottuk, hogy valószínűleg a — Sulchan Aruch alapján áll, de a s a j á t Sulchan Aruch-ja alapján. Vallásosnak tartja magát, szombaton templomba jár, hajm-kipürkor böjttől, peszáchkor nem eszik kenyeret, csak épen tefilint nem vesz fel soha. Remélhetőleg nem azért nem teszi, hogy a budapesti orthodox hitközséget bosszantsa, mert erre nagyon haragszik egy privát ügyből kifolyólag. De az orthodox hitközségnél jobban haragszik a neológ hitközség előjáróságára. Am ez a harag nem rongálja meg az idegeit. Bölcs derűvel nézi a világot, megissza a napi három korsóját s hetyke pipából jókedvűen fujja a füstöt és fumigálja a világot. . . A jó sors ajándéka ilyen öregség! —g.

Orth. vendéglő Crikvenicán

A legolcsóbb és legjobb tengeri fürdő az Adria jugoszláv részén. Teljes penzió 8 pengőtől. — Prospektust küld: M. Josip Engel, Crikvenica. (SMS)

Lányok és fiuk nyaraltatása Gondos felügyelet. Vallásos nevelés. Kedvező feltételek mellett.

Prospektust küld:

Reichmann Mór, tanító,
Kecskemét.

Figyelem!

Orth. étterem nyílik meg Budapesten augusztus 18-án. Magyar és francia konyha. Izletetes ételeinek figyelmes kiszolgálását többéves svájci gyakorlat biztosítja.

Richter Nővérek Holló-u.
12. szám első emelet.

להסיר מכשול!

Mivel a tejes napokra sokan eladnak „kóser“ turót, tejet, vaját, melyek zsidó felügyelet nélkül készítettnek, felhívjuk a közönség figyelmét, hogy ezen cikkeket csakis teljesen megbízható forrásból szerezzé be.

Különleges tejes ételek,
vajba kirántott halak

!!

NISZEL
étteremben

— Egy nagy berlini cég összeomlása. A berlini textilpiac egyik legnagyobb cége Gebrüder Simon 80 éves cég vezetői nagy szerepet játszottak a zsidó jótékonyág terén. A béke utolsó éveiben 60 millió márka forgalmat csináltak. A dekonjunktura kikezdte a hatalmas vállalatot, amelynek 400 alkalmazottja van és a jelenlegi cégfőnök, aki titkos kereskedelmi tanácsos és két doktórátusa van: jogi s orvosi, agyonlőtte magát.

Orth. **NISZEL** ארטה כשר
kóser
éttermei
Budapest, VII., Rombach-u. 16.
(Ezelőtt Tauber)

Az előkelő zsidóság találkozó helye

Elsőrangú konyha! Polgári árak!

Havi előfizetőknek nagy kedvezmény

Lakodalmak és ünnepi ebédek házon kívül is mérsékelt áron a legdiszesebb kivitelben eszközöltetnek.

Referenciákkal szolgálnak:

főt. Sussmann Viktor bpesti orth. rabbi

Paneth dési (Erdély) főrabbi

Vorhand Mózes makói főrabbi

Weber Kálmán pöstyéni főrabbi, a szlovenszkói orth. közp. irodának elnöke

Deutsch Mózes szabadkai főrabbi, a jugoszláviai orth. központi irodának elnöke,

valamint az országban lévő számos orth. kiválóságok.

Pontos és figyelmes kiszolgálás

NISZEL kávézó és tejjó

Budapest, VII., Rombach-u. 16.
az udvari helyiségben

bel- és külföldi sajtók. Naponta friss tea- és főző vaj a legolcsóbb napi árban. Póztai szétküldés. — A tejes napokra előjegyzések és rendelések pontosan eszközöltetnek. — Naponta friss tejes ételek és halak!

— „Imarend és áldásmondatok“
 סדר התפילות וברכות cím alatt hézagpótló tankönyv hagyta el a sajtót, mely úgy a szakkörök, mint a zsidó családok, valamint a tanuló ifjúság figyelmére érdemes, mert evel a tárggyal ily bőven még nem foglalkoztak nálunk. Szerző pedagógiai érzékkel válogatta ki és gyűjtötte össze művében mindazt, amit az imakönyvről, az imák részéről, a betoldásokról és eltérésekről a Tefillában; a hétköznapi, szombati, újholdnap, ünnepi, félünnepi imarendről; a tóra-felolvasásról; az ünnepek, öröm- és böjtnapok, nevezetesebb szombatok stb.-ről a tanulónak tudnia kell. A könyv megrendelhető Czeizler Jenő tanítónál, Debrecen, Bethlen-u. 21. — Ára: 2 pengő.

— Vasárnap 10 órakor ingyenkenyeret osztunk a szegényeknek. A *Zsidó Ujság* jótékonyági akcióját ezuttal ismét felveszi. Az általunk már több ízben lefolytatott és a szegények körében népszerűsége talált ingyenkenyér-akció humánus elgondolása vezette *Blechner Jenőt* a budapesti Tiferesz Bachurin jeles választmányi tagját, amidőn újabbán átadott szétosztásra egy csomó 1—1 kilónyi orth. kenyér beváltására szóló utalványt. Az utalványokat a jogosultak között szétosztjuk, amíg a készlet tart.

Felhívás.

Értesítjük a közönséget hogy a IX. ker. Lónyay-u. 13 szám alatt (közvetlen a központi vásárcsarnok mellett) általunk újonnan berendezett baromfivágóhelyet folyó hó 6-án (kedden); ugyanott levő mészárszékünket pedig folyó hó 17-én (szombat este) nyitjuk meg.

A Budapesti Aut. Orth. Izr. Hitközség Előljárósága.

Kaffee-Schank u. Milchhalle NISZEL

Budapest, VII., Rombach-g. 16.
 Im Hof.

Kalte und warme Milch-Speisen. **Täglich frische Fische.** Verkauf von inn- und ausländ. Käse, The-Butter, Topfen. — Für die **9 Tage** versand von frische Thee- und Koch-butter in jedem quantum zu **billigsten Tagespreisen.**

Restaurant
 Orth. Koscher
NISZEL
 vormals Tauber
 Budapest. VII., Rombach-g. 16.

עריכת כל מיני סעודות במהדר נמוך
 Gasthaus ersten Ranges

Kalte- und warme Speisen, beste Getränke zu jeder Zeit.

Erstklassige Küche! Bürgerliche Preise!

Hochzeiten und Festmahle, eleganteste Serwirungen

zu billigsten Preisen.

Bei Monats-abonnomah grosse Ermässigung!

Referenzen erteilen:

ההגדה מ'ה'ר' אפרים פישל סופר זוסמאנן אב"ד דקהל
 רא"ם בודאפעסט
 ההגדה מ'ה'ר' משה פארהאנר אבדק"י מאקא
 ההגדה מ'ה'ר' יחזקאל פאנעטא אבדק"י דעש (רומעניען)
 ההגדה מ'ה'ר' קלונימוס וועבער אבדק"י פישטאן נשיא לשכת
 הארטאקס"י מדינת סלאוואקיא.
 ההגדה מ'ה'ר' משה דייטש אבדק"י סאבאדקא נשיא לשכת
 הארטאקס"י מדינת יוגאסלאווען

Hitközségi vitatkozások Németországban

A szászországi hitközségi kényszer — A hamburgi vizsály — Egy indítvány, ami a chevra'knak kellemetlen volna

— Berli'ni tudósítónktól —

A német birodalmi törvények szerint Szászországban és Bajorországban nem alakulhatnak külön orthodox hitközségek. Azaz ezekben az országokban a hitközségből való kilépés csak a zsidóságból való kilépéssel egyidejűleg történni meg. Ennek következtében az egységes község keretén belül az orthodox hívek sokszor lelki kényszernek vannak kitéve. Erre most klasszikus példát nyújt a lipcei hitközség, amelynek többsége neológ, vagy amint itt nevezik: liberális és így a hitközségi vezetőség is ilyen irányban tevékenykedik. Hogy ez az irány mennyire ellentétes a hagyományos zsidósággal, mutatja a legutóbbi, a chevra-kadisával kapcsolatos diskusszió, illetőleg összeesapás. Az orthodox érzelmi tagoknak sikerült hosszás küzdelem után elérni, hogy a temető egy része virág- és urnamentes lesz, azaz nem helyeznek a sírokra virágokat s azoknak hamvvedreit sem helyezik a temetőbe, akiket krematóriumban elhamvasztottak. A hitközség vezetősége ezután felvetette a kérdést: szabad-e nem-zsidókat is eltemetni a zsidó sírkertben. A chevra kadisa tiltakozott, amire határozatba ment, hogy megkérdezzük a hitközségi rabbikat. Ugy a neológ, mint a konzervatív rabbi tagadólág válaszolt a kérdésre. Mikor ez a hitközség plénuma elé került, megnyilvánult a vezetők zsidótlansága és üreslelkűsége a maga borzasztó mivoltában. Az egyik vezető azt mondta, hogy ilyen rabbik mellett sajnálja, hogy menye a zsidó hitre tért. Egy másik azt hangoztatta, hogy egyáltalán nem bánja, ha gyermekei egyes házasságokat fognak kötni. Az egységes hitközségi kény-

szer terhét a hamburgi hitközség területén érzik az orthodox érzelműek. Ott az egységes hitközségi adminisztráció mellett többféle irányu rabbi működik. Már 100 évvel ezelőtt nyitottak Hamburgban reform-templomot, amely körül oly nagy harc dult, amint ez a Chászám Szajfer döntvényeiből kitűnik. Ez a mozgalom lett kiinduló pontja a még most is fennálló „Tempelverband“ egyesületnek. Ezzel szemben a Sinagogenverband-ba tömörülnek az orthodoxok és a konzervatívok, akiknek főabbjuk dr. Spitzer, volt miskolci főrabbi. A hitközség legutóbb azt határozta, hogy a Tempelverband részére új reform-templomot építenek. Az orthodox érzelműek tiltakoznak az ellen, hogy ők adójukkal hozzájáruljanak egy vallásellenes dolog létesítéséhez s követelték az ügynek a főrabbi elé való terjesztését. A hitközségi vezetőség azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy a főrabbi csak a zsinagógai egyletnek, de nem a hitközségnek döntő fóruma. Kiderül tehát, hogy a hamburgi hitközségnek vallási döntő tényezője nincs. A főrabbi csak az orthodoxok előtt döntő faktor, a reformer hitszónokok döntését pedig a konzervatív rész nem veszi figyelembe és így az egész hitközséget érintő dolgokban az előjáróság intézkedik. Ezzel kapcsolatban hadd említsem meg azt a diskussziót, amelyet a breslauer hitközségi képviselőtestületben tárgyaltak. A cionista csoport azt az indítványt tette, hogy valósítsák meg a halálban való egyenlőség elvét. Erre elv értelmében senki se biztosíthatson magának a temetőben helyet, a sírhelyért fizetendő díj az elhunyt vagy családja vagyoni

Kitűnő minőségű

Hutter

כשר Szarvas Szappan

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon: J. 461—92, 93, 94, 408—92.

s jövedelmi adójával kapcsolatos kulcs szerint számíttassék. Az indítványt német alapossággal tárgyalták. Felvetették az eszmét, hogy ingyen lehetne temetkezési helyet adni mindenkinek, ha 1/10 százalékkal felemelnék a hitközségi adót. Hosszas tárgyalás után azután elismervén azt, hogy a zsidó vallás erkölce szerint a halálban való egyenlőség elve szép és nemes, de a jelenlegi hitközségi viszonyok mellett nem valósítható meg teljesen és így elvetették az indítványt.

Bár a németországi dolgok a magyar viszonyok között csak elméleti értékűek, kívánatos volna, hogy hitközségeinkben uralkodjék a komolyság, a meggyőződéshez való ragaszkodás, a tárgyalás előkelősége, amely a német hitközségi tárgyalásokat jellemzi.

ארמיה כשר

VÉNUS
 ételzsir

Synders győri orth. főrabbi úr hechsereivel ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és ételmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
 Győr—Budapest, Zoltán-
 utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselet:

Sussmann Lipót és Társa
 Telefon: „Ujpest“ 161.

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** áruhaza nagyban és kicsinyben. Különlegességek úri- és női-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó. Előfizetőinknek 5% engedmény. — **Seldner Lipót** áruhaza Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

Écho josvó bódod...

Irta: HALÁSZ FÜLÖP

„Oh mint ül a város egymagában...”

Hárman használták Izraelre vonatkozólag ezt a kitélt: Majse rabénü, Jesájó és Jirmijó próféták.

R. Lévi mondá: Három jó barátja vala egy előkelő hölgynek. Az egyik békességének, boldogságának teljében látta őt. A másik könnyelműsége, kicsapongása közepette. Végére a harmadik megáláztatása idejében.

Ekként Mózes is hatalmának, békéjének, boldogságának tetőfokán szemlélte Izraelt és elragadtatásában így kiáltott fel: „Écho!” Oh, mint volnék én egymagamban képes ilyen egy hatalmas népnek vezérlésével, kormányzásával jár, minden terhet hordozni!...

De későbbi időben, midőn Mózesnek aggálykeltő kijelentése: „Jesúrün pedig meghízott és kirugott! meghízta, meghajásodtál, megkövéredtél és elhagyta I-tent aki alkotta és meggyalázta üdvének szírtjét,” teljességbe kezdett menni — midőn Egyi-tennek a Tórában kinyilatkoztatott megmásíthatlan akaratának teljesítése helyett, önön akaratuk, érdekeik, terveik és törekvéseik megvalósítását tűzték ki Izrael gyermekei életük céljának, midőn az egyetlenegy élő I-ten szolgálata helyett aranyat, ezüstöt, földi javakat, célokat és élvezeteket i-tenitet-

tek; — akkor felhangzott Jesájó prófétának lángszavu értelme, melyet a *Tisóbeov* előtti szombatban hallunk felolvasni: „Az ökor ismeri a ő tulajdonosát a számár urának jáslát, hát éppen Izrael ne ismerne, az én népem ne értené meg?” S ugyanakkor felhangzott a próféta ajkain a második Écho! telve intellemmel, korholással, buzgalommal, miként a menyörgős csattanást tisztító viharnak elején: *Écho hojszó lezajná kirjó neemonó* — Oh mint lettél hütlenné te egykor hűséges város, hűséges nép, hűséges Izrael. . .

Midőn pedig hatás nélkül enyésztek volt el a próféták szavai, meghítt, bensőséges hangú kérései, mennydörgés robajával vetélkedő gondolatai, fenyvegetései, majd apai hangon kérései, majd szigorú tanításként feddő, korholó beszédjei, midőn oh! bekövetkezett az, amitől a próféták félték, remegtek, amit a próféták előre láttak I-ten megvilágosította jó szemekkel, — s romba dönt a dicső szentély, fogságba hurcoltatott a nép, rabszolgáknak adták el Izrael nemes ifjai és hajadonai, kardélre hányattak a férfiak és nők — éhség és szomjúság által pusztultak el a kisdedek; — akkor a dicső templom füstös omladéka sötét éjfélen, kietlen némaság közepette, melyet csak hullákra vadá-

szó sakálóknak üvöltése tört meg néha-néha, egy hang szólalt meg, bánattépő, reszkető, vonagló, zokogó hang. Csupa panasz, csupa keserv, csupa eget ostromló jaj, csupa vér és könny: *Écho josvó bódod!* mint ül egymagában az i-teni város!

S kezdetét veszi a göltész rettenetes vándorútja. Az *Écho* fájdalomtól rezgő hangja kíséri végig ezt a borzalmakkal telített utat. Egyszer évente pedig megnyílnak Izrael könnyeinek minden zsillipei. Ómlik a könny, sikolt a jajszó. A könnyek és panaszok árja mind azt kesergeti: *Écho!* Oh, mint lett ez!

Oh, mint hanyatlottál te az égboltozatról te ragyogó hajnalcsillag! *Écho josvó bódod!* . . .

A tejes napokra

Orth. *נשר* sajt, vaj, turó, tejföl, dobozos ementháli, valódi svájci ementháli, — Ceres kokuszvaj, legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrása. — Árúsítás nagyban és kicsinyben.

özv. Schlanger Bertalanné

Budapest, Laudon-u. 7.

Tel. Aut. 126—72.

— Naponta postai széküldés. —

Virág Gyula

orth. fluinternátusa

Bpest, Ó-utca 42.

Szeretetteljes gondosság. — Legjobb referenciák a szülők részéről.

Sirkövek Pfeifer és Heszky

-köfaragómesterek

(Ujtemető, villamos-megálló)

Telefon: J. 359-61. — Városi üzlet: VII., Károly-körút 5. Telefon: J. 349-95.

— A ház lebontása miatt olcsó árúsítás! —

Hygienikus, egyszerű, olcsó **Mikve-berendezéseket** és központi melegvízfűtéseket (5 kg. kofogyasztás naponként), készit, alakit, javit, központi fűtés-, vízvezeték-, csatornázás és fürdő berendezési vállalata, **Gyenes Antal** Debrecen, Arany János-u. 27. Telefon 9—37.

Hajszálok kiirtása

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajeltávolítószer széküldése utasítással, 25 éve legötökéletesebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Befejeződik a cionista kongresszus Zürichben

Köteless objektivitással közöljük a kongresszus lefolyását, amelytől — mint jelentettük — az orthodoxia távol áll. A tárgyalások napoként reggel kezdődtek, déli szünet után azután rendszeren éjfélig tartottak. Leginkább jidistül beszélnek, de gyakori a héber, német, angol szónok. Több párt alakult. A mai rendszer hívei: a klál-cionisták (általános jelző nélküli cionisták). Ezeknek nézete szerint a legfontosabb kérdés: a nem-cionista, gazdag zsidóság bekapcsolása a palesztinai építőmunkába, ezt a célt a Jewish Agency megalkotásával el lehet érni. Támogatni kell tehát a törekvést. Ezzel szemben áll a revizionisták pártja, akiket vezet Jabotinszky, az oroszországi születésű publicista, aki Palesztina meghódításában részt vett s az angol megszálló seregben mint a zsidó légio hadnagya szolgált. E csoporthoz tartozik M. Solowitschik, aki a régi Oroszországból kihasított Litvániában zsidó miniszter volt, amikor autonómiát ígérték minden kisebbségnek. A revizionistákhoz csatlakozott Stephen Wise, a kitűnő szónok, aki Amerikában a legzselőbb reformgyülekezet hitvánoka. E csoport azt hangoztatja, hogy Anglia politikája gyalázatos a zsidósággal szemben, követelni kell Angliától, hogy az ő költségén folyják a telepítés és így azután nem kell a gazdag zsidóktól pénzt kérni, a melyet ezek nem fognak megadni. Tiltakoznak tehát a Jewish Agency ellen. A szocialista Poalé-Cionnak sok sérelme van, a vezetésnek nekik nagyon is polgárisas, de az Agencyt elfogadják, mint a palesztinai fejlődés egyik elősegítőjét. A mizrachisták viszont támadják a vezetőséget, hogy nem elég vallásos szellemben vezetődnek az intézmények, de végeredményben azután ők is engedelmesen megszavaznak mindent.

A vasárnap Weitzmann és Sokolov beszédeivel, valamint a vendégként jelenlevő diplomáciai képviselők üdvözlésével telt el. Hétfőn dr. Groneman betérjesztette jelentését a mandátumok igazolásáról. Magyarország 2 man-

a kongresszusnak, hogy az ő kérésére Délafrika kormánya tiltakozni fog a szovjetnél a zsidó vallás üldözése ellen.

Pénteken a vezetőség egyes tagjai válaszoltak. Weitzmann a harmadik beszédét tartotta és azt mondta, hogy a szovjettel szemben nem lehet tiltakozásokkal sokra menni, mivel a szovjet teljesen elzárkózott az európai közvéleménytől. A cári Oroszországnak kölcsönökre volt szüksége a zsidó bankároktól s így ezek után lehetett valamit elérni, a szovjet azonban nem is próbál kölcsönöket felvenni. Egyhangulag határozatba ment az a tiltakozás, amelyet a palesztinai kormány ama legújabb intézkedése elen emelték, s mely intézkedés értelmében az araboknak engedélyt adnak a *Kajszel Máarovi* (a szentély nyugati fala) átfurására és egy átjáró készítésére, ami lehetetlen teszi a zsidó I-tentiszletet tartását. Küldöttség megy az angol kormányhoz s felvilágosítja a dolgokat a zsidóságra vonatkozó bántó oldaláról és a nemzetközi jog szempontjából igazágtalan voltáról.

A vasárnap a vezetőség beszámolóival telt el. Kedden *Usisichkin* (Jeruzsálem) és *Grünbaum* (Varsó) lengyel szejm-képviselő beszélt héber nyelven a cionisták kulturális munkájáról a különböző országokban. A kongresszus a héten befejezést nyer, de a vezérek egy része Zürichben marad, a f. hó 11-én megkezdődő *Jewish Agency* nagy konferenciájára, mely ugyancsak Zürichben lesz.

A zürichi nemzetközi cionista és Pro-Palesztina kongresszussal kapcsolatosan *Sándor Pál* és *Dési Géza* országgyűlési képviselők közös enunuciációt bocsátottak ki, melyben kijelentik, hogy Magyarországból a zsidó felekezet törvényes képviselői senkit sem hatalmaztak fel, hogy nevében a kongresszuson részt vegyen. Akik tehát ott Magyarországból megjelentek, csak mint magánemberek vehetnek részt, de a magyar zsidóságot nem képviselhetik.

Tisztelettel értesítem barátaimat és a t. közönséget, hogy a Fränkel-féle **Rombach-u. 12. sz. orth. כשר vendéglőben** az üzletvezetést átvettem.

Budapest.

Hartstein Vilmos
volt debreceni vendéglős.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Cházajn, Devórim, Av 4,
II. Perek

Sábosz kezdete (Bpest): 6 óra 55 p
" kimenetele " 7 " 50 "

— Csütörtök Tisóbeöv —

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja helföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— Erdélyi orthodox küldöttség Bukarestben. A román kultusz törvény megszavazásához, melyet 2 hét előtt kimerítően ismertettünk, a következőket írják lapunknak: A kamara utolsó tárgyalási napján, nagyszámu orthodox delegáció kereste fel Maniu miniszterelnököt és Vlád Aurél kultuszminisztert, kérve őket a törvényjavaslat keresztülvitelére. A delegáció, amelyet az országos hírű nagy gaon, Freund naszodi főrabbi vezetett, a legjobb benyomást keltette a kamarában és közvetlen a szavazás előtt lévén, számos képviselő örömmel állapította meg, hogy a kultuszminiszter jó nyomon haladt, precíz munkát végzett. Ezen örömeinek adott kifejezést Maniu miniszterelnök is, aki rendkívül szívélyesen fogadta a küldöttséget, mellyel hosszasan elbeszélgetett. A küldöttség szónoka az erdélyi orthodoxia egyik kiünösége, Ullmann Ábrahám Nagyváradról, megköszönte ugy Maniu, mint Vlád miniszternek liberális állásfoglalását s azért a romániai vallásos zsidóság a kormánynak mindenkor hálával fog adózni.

— Orthodox hitélet Eperjesen. Ottani tudósítónk írja: Az Aguda nemrég megtartott eperjesi közgyűlésén részvett R. Leml Spitzer szepesváraljai főrabbi is. A főrabbi erősen propagálta a Bész Jákaj

agudista vallásos leányiskola fontosságát. Reiner Sámuel Agudaelnök és Rosenfeld Juda alelnök az eszmét magukévá tették s indítványukra egyhangulag elhatározták a Bész Jákaj iskola eperjesi fiókjának létesítését. — Nemrégiben időzött a városban Dr. Lichtig orth. rabbi Hamburgból, ki nagy érdeklődés mellett fejtegette a világ-orthodoxia szönyegen levő kérdéseit. Beszél a Kenészi Gadjaló-ról, a viharos Paragraf 4-ről (mely szerint az Aguda vezetésében csakis külön-orthodox hitközség tagjai foglalhatnak helyet) és a Jewish Agency kérdéséről.

— Visszaemlékezés Rappaport-Hartsteinra. A mult héten az élők sorából kidőlt, e nemes orthodox vezérférfiúról hosszabb nekrológót irt Schmalhausen Lipót ur Budapesten, ki néhány év előtt a Jizmách Majse-Jahrzeit alkalmából a megboldogult vendégszeretetét élvezte. Többek között a következőket írja:

— Külső megjelenése és páratlan szerénysége imponáló volt. Általánosan elismert művelt európeér letére szombaton strajmlit és kaftánt viselt; mely viselete a zsidó előkelőséget szimbolizálta benne. Társaságában lenni élvezetes élmény volt s vendégszerető hajléka egy darab történelem: dicső ősök és magasztos vendégek találkozóhelye Atyja Reb Abele idejében házában találkozott a nagy „szanzi” rebbe a magyarországi gaonokkal. Itt szállt meg egykor a wizensitz rabbi (az „Arjé debé llió”), midőn leendő apósának, a Jizmách Majse-nak látogatására Ujhelybe érkezett. Ugyancsak itt lakott ujhelyi tartózkodása idején a nagy sinawai rebbe, Reb Jechezkel z. c. l. és a híres szigeti rebbe Reb Zálmen Lé z. c. l. Rövid együttlétünk alatt több történelmi jelentőségű levelet és irást volt alkalmam megismerni. Láttam — az atyjához ill nagyatyjához címzett levelekben — a Chászám Szajfertől a Meharám Schück'g egy fél század zsidó történetét. De ugyancsak láttam leveleket, melyeket korunkbeli és — nemrég elhunyt gaonok intéztek Reb Mayer Eliezer Hartsteinhoz, már mint fiatal, ujhelyi rasekólhoz, klál-kérdésekben. Minden áldozatot megtett a békéért. Hadd sugározza az ő fáradhatatlan és nemes törekvése a jövő reményét. Legyen ő közéletünk ideálja!

— A komarnói rebbe temetéséről, melyről már megemlékeztünk, a következőket olvassuk a Munkácson megjelenő „Jüdische Zeitung”-ban, amely lap tudvalevőleg közel áll a munkácsi főrabbihoz. „A holttestet vivő orajnnak már csütörtökön kellett volna Komarnóba érkezni, de a vasuti és egyéb tisztviselők késedelmezése miatt csak pénteken jött meg a leplombált orajn. A bécsi lengyel konzulátusnak a kormányval való tárgyalása miatt keddtől csütörtökig a koporsó a bécsi pályaudvaron volt. Amikor a vonat Lembergbe berobogott — az uton két ember kísért a holttestet s feje felőli oldalán gyertyát gyújtottak — ezek ostromolták meg a külön kocsi s kéréseket tartalmazó papirszeleteket dobtak bele. Komarnóba való érkezésénél kellemetlenség várta a gyászolókat. A plombát le kellett venni a kocsirol, de a hivatalnokok — nem tudni fegyelmetlenség vagy rosszakarat következtében — órákig késtek. Ez természetesen rendkívül izgatta a jelenlevő ezernyi tömegeket, különösen a családtagokat. A rebbe leányai többször elájultak a fáradalmaktól és az izgalomtól. A mig a tömeg várakozott, a munkácsi főrabbi elhozatta apósa végrendeletét és felolvasta harsány hangon a jelenlevők megilletődött hangulata közepette. A végrendelet pontosan leírja, miképen járjanak el vele elhalálózása idején. A felolvasás után a munkácsi főrabbi az elhunyt egyetlen fiának: Reb Sólem-nek átadta a végrendeletet, mint örökösnek. Közbe mégis megérkeztek a tisztviselő urak, levették a plombát és akkor a munkácsi főrabbi elrendelte, hogy vállon vigyék a temetőbe, bár némelyek kocsin akarták vinni, tekintettel arra, hogy az idő későre járt. Öt kilométeren vitték a koporsót. Az utat hangos sirás s jajveszékélés verte föl. Az orajnt vivő menet előbb a bészhamidrosba ment, ott az elhunyt fia, egy veje és egy unokája tartott gyászbeszédet. A koporsót kísérte Galiciának rendkívül sok rabbija és rebbeje. A sirkertben a munkácsi főrabbi bucsuztatta. Délután öt óra volt, a mikor a temetésből visszajött az ezernyi tömeg, amelynek legnagyobb része ott marad szombatra Komarnón s a megdicsőült egyetlen fiát ismerte el apja utódjának”.

Papper Dezső

Magyarország legnagyobb és legmegbízhatóbb orth. kóser sajt-, vaj- és fűszerkereskedése.

A világhírű

L. Schmerling féle ort. kóser ementháli

dobozos, block sajt különlegességek, melyeknek kizárólagos vezérképvisletét birom, ugyszintén hazai sajt-különlegességek vezérképvislete.

Naponta postai szétküldés. Nagyban és kicsinyben.

Budapest, VII., Dob-u.19

Telefon: J. 345-30.

Referenciák a budapesti orth. izr. rabbinátusnál.

Legrégibb közismert orth. kóser kávémérés és étkezde.

Vidékiek találkozóhelye. Friss sütemények és tejtermékek, ementháli sajtok. Naponta friss halkülönlegességek pontos kiszolgálás mellett legolcsóbban kaphatók:

POPPER ALBERT
Budapest, VII., Rombach-u. 15.

Ujdonság!

Rendkívül izletes!
Különleges minőségű!

Ujdonság!

Kitünő olcsó!
Ia minőség!

Orth. kóser felvidéki dobozos ementháli sajt

Block ementháli
Dobozos felvidéki
ementháli sajt
Magyar ementháli sajt
Tégla (Groyer) sajt
Felvidéki kóser sajt
Trappista sajt
Sovány sajt

I. oszt. csemege kárpáti juhtúró
I. oszt. kevert kárpáti liptói módra
II. oszt. kevert juhtúró
Tiszta juhtúró morzsás
Brinza juhtúró morzsás
Csemege adagolt teavaj

Központi teicsarnok Sátoraljaujhely

Vezérképviselő:

PAPPER DEZSŐ

Budapest, VII., Dob-u. 19.

Telefon: J. 345-30

אפילו למהדרין מן המהדרין תחת השגחת ב"ד צדק דק"ק שא"א-אויהעלי

Különlegesség!

Különlegesség!

— Arad is? Egy nagyvárad lap jelentése szerint az új kultuszörvényre való hivatkozással az aradi orthodox hitközség kebeléből kivált egy szefárd csoport s külön hitközséget alakít. Az orthodox hitközség főabbja, Schreiber, az elhunyt pesti ros beszdin R. Jákov Sólem fia. — Bármilyen agályos ez a kiválás, mégis örömmel kell arra gondolni, hogy Aradon, ahol 130 évvel ezelőtt a reform kikezdte a régi vallásoságot és ahol a legszélsőbb neológia uralkodott egész két évtizeddel előtti, most olyanok is vannak már, akiknek az orth. hitközség sem elég vallásos. — Lapunk más helyén olvasható a kolozsvári eset s mint bennünket értesítenek, számos más helyen (Szatmár, Nagyvárad stb) is észlelhető ilyirányú mozgalom.

— A losonczyi orth. hitközség növekedése. A zsarnóczyai nemorth. hitközség már régen azt az óhaját nyilvánította, hogy szeretne a losonczyi orth. hitközséghez csatlakozni, miután Unsorfer főrabbi működése oly nagy hatással van rájuk. Az erre vonatkozó lépések megtörténtek a szlovenszkói orth. Iroda útján és így rövidesen megtörténik a beolvadás.

— Személyi hírek. A belzi rebbe kíséretével berlini professzornak tanácsára a Frankfurt a/M. melletti Homburg v. d. Höhe fürdőbe utazott ahol a Metropole szállóban szállt meg. Spira munkácsi főrabbi 4 heti tartózkodásra Marienbadba érkezett. Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi nyári üdülésre Alsótfüredre utazott. — A váci főrabbi „שליט” megkezdte üdülését a Városmajorszanatóriumban.

— Az agrárreform földet juttatott a temesvári zsidó hitközségnek. Temesvárról írják: Az agrárreform-bizottság legutóbbi földosztó munkája során régi és súlyos igazságtalanságot reparált legálább részben: a temesvári hitközségek megkapták a többi felekezetek egyházaihoz hasonlóan öket is megillető földeket. A józsefvárosi orthodox hitközség 31, a belvárosi neológ, a gyárvárosi orthodox és neológ hitközségek egyenként 30—30 hold földet kaptak. Az eljárás, vagyis a földek kiosztása még nincs befejezve, remélhető azonban, hogy ezt a valóban minimális részt csorbítottanul és megfelelő helyen kapják a hitközségek.

— Jesiva növendékek vértanúsága. Kovno, a litvániai főváros szomszédságában van Slobodka, a híres jesiva. Most onnan szomorú hírek érkeznek. Augusztus 2-án és 3-án a litván fascisták mindenkit igazoltattak és minden zsidót elverték. Aki ellenkezett, azt mint kommunistát még jobban elverték. Több jesiva-növendék megsebesült. A rendőrség a lüntetők pártján áll. Az egész pogromra ürügy az augusztus elsejére tervezett kommunista „vörös nap” ellen való közdelem.

— Maxa Nordau, a híres cionista vezérnek, Max Nordaunak kereszténynek született leánya. Később kitért a kereszténységből. Most a zürichi cionista kongresszuson a legszélsőbb radikálisok sorában foglal helyet. Oly agresszíve támadta a kongresszus nyárspolgáriasságát, hogy megvonták a szót tőle. . . . Hogy is mondja a zsidó közmondás: „Der Szoton hat Gevüre. . . a Sátánnak nagy az ereje.”

— „Der Rav”. Ilyen néven ismerik az 1812-ben elhunyt R. Schnéur Zalmen Ladiert chosid körökben. A történet megörökítette a chosidmozgalomért vívott harcát a vilnai gaonnal s a harcban szenvedett vértanúságát. Eletrajzát érdekesítő németnyelvű elbeszélésben feldolgozta „Judaeus” álnév alatt rejtőző író. A kötetet kiadta a Hermon-Verlag (Frankfurt a. M). Érdemes volna magyarul átdolgozni. A németül olvasóknak melegen ajánlható.

— A miskolci Máchziké Hádoszban szombaton Reb Jechiel Horowitz talmudtudós nagy tetszéssel fogadott népies magidusz-beszédet tartott. Szónoklatában lelkesen buzdított a „M. H.” intézménye érdekében, melynek bészhamidrosában a serdülő ifjak a jesivákra alapos felkészültséget nyernek.

— Megszűnik a pápai izr. polgári. A nagy multtal dicsekedő pápai polgári iskolát a hitközség nem bírja tovább tartani és így az iskolát a katolikus egyházközség veszi át. A költségekhez a hitközség ezentul is tíz százalékkal járul hozzá. Az alkalmazott tanárok egy részét átveszi a katolikus egyházközség a másik része a város egyéb intézeteiben nyer elhelyezkedést.

Pártoljuk a szombattartó iparosokat és kereskedőket!

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek: Címváltozásukat, esetleges reklamációkat kérjük kiadóhivatalunknál **azonnal** jelenteni. — F. H.: 1) Nem felel meg. 2) Tártyalan. — Ujkér: Levelét, melyet közlésre nem tartunk célravezetőnek, illetékes helyre juttattuk. — Sopron: Tessék a következő címre fordulni: Pesti Izr. Nőegylet, Budapest, Kertész-utca 34. — P. T., Csorna: Forduljon a cikk írójához. — N.: Fumigálni annvit jelent mint fittyet hányni. — L. J.: Jövő heti számunk a Tisóbeöv miatt csütörtök helyett szerdán jelenik meg s ugyanakkor lesz expedálva. Lapzárta kedden.

Nyilttér

Köszönetnyilvánítás

Igen tisztelt Szerkesztő ur!
Hálás köszönetemet fejezem ki a „Zsidó Ujság” f. hó 2-iki számában küldött „Szerkesztői üzenet”-ért. Összekötöttségbe léptem szíves ajánlata folytán Hönig József ural, Ujpest, Ósz u. 66. aki mint „Az Anker” biztosító titkára azonnal felkeresett és szakszerű tanácsaival igen előnyös ajánlatot tett, amelynek alapján életbiztosítástomat Hönig urnak a 11. áram át, mert bámulatlan előnyös és olcsó biztosításhoz juttatott.

Oly előnyösen jöttem ki régi biztosításommal szemben, hogy minden ismerősömnek és barátomnak Hönig urat ajánlani fogom és nem fogom elfelejteni, hogy b lapjuk révén ily kedvező feltételekkel kötött életbiztosításhoz jutottam.

Kiváló tisztelettel: W. J.

3 P. 50-től

kezdve lakodalmakat, bankettek, mindentéle ünnepeket vállal a kitünő konyhájáról általánosan elismert

Welsz, orth. vendéglős
Paulay Ede-utca 21. sz.
Menü rendszer.
Olcsó előfizetési árak!

קניעטעל עטרה פאבריק
פון מינסטער וילבער-עס אלפאק
כינא-וילבער ערצייגט

Tettelbaum Márton úr
Sátoraljaujhely, Rákóczi-u. 27.
אויפטרעגט עס עטרה רעפארמורע ווערען
אויך פער פאסט פראקט ערלעדיגט.

Az okos örökös . . .

— A Midras Échó-ból —

Egy jeruzsálemi zsidó elutazott egy vidéki városba, ahol néhány napi tartózkodás után rosszul lett. Vagyonát átadta az ottani lakásadójának azzal, hogy ha a fia az örökségért jelentkezik, csak úgy adja át neki, ha három okosságra való cselekedetét fog tenni. Pár óra múlva meghalt és nagy pompával eltemették. A város lakói az örökösökosságának kipróbálására elhatározták, hogy senki idegennek nem mutatják meg azt a házat, melyben az elhunyt a vagyonát elhelyezte.

Egy hónappal a haláleset után megjelent a fiu és a város kapujánál meglátott egy szegény embert, ki rőzsét vitt és így szólt hozzá: „Nem eladó ez a rőzse?” — De igen eladó, felelé a szegény ember. — Akkor vidd oda a lakásomra — és megnevezte azt a házat, melyet ő keres. A szegény ember oda vitte, ő pedig utána ment és így találta meg a lakást. — Ezzel okosságának első tanujelét megadta.

Az örökös bement és bemutatkozott, mire nagy lakomát csaptak tisztelőre; feltállaltak öt szárnyast, melyet az asztalnál ülő férj és feleség, két fiu, két leány és ő között kellett volna elosztani. A háziur megtisztelte őt az osztással. A fiu kezdetben vonakodott, de ismételt kérésnek engedve, a következőképen osztotta el: a férj és feleségnek adott egy szárnyast, a két fiunak egyet és a két leánynak egyet, a megmaradt kettőt pedig maga elé tette. Ez nagyon furcsa volt a házi-

urnak, hogy a legnagyobb részét magának vette, de nem szólt neki semmit.

Este a második lakomához hoztak egy kővér tyukot és annak elosztásával is megtisztelték a vendéget. A fiu a tyukot a következőképen osztotta el: a fejét a háziurnak, a belső részét a feleségének, a lábait a két fiunak, a szárnyait a leányainak adta, az egész tyukot pedig maga elé tette. A háziur ezt már megsokalta és így szólt hozzá: Így osztanak nálatok; először magadnak vettél két szárnyast és nekünk csak felel adtál, mire én nem szóltam semmit és most is így cselekszel?

— Mindjárt megmondtam — felelé a vendég — hogy nem értek az osztáshoz, de azért esküszöm, hogy mindkétszer jól osztottam: te a feleségeddel és a szárnyassal hárman vagytok, a két fiu a madárral hárman vannak és a két leány a madárral is hárman vannak, én is a két madárral hárman vagyunk. Kinek a részét vettem el? Tudommal egyenlően osztottam el. Most pedig hoztatok elem egy tyukot, melynek fejét neked adtam, jelképezve azt, hogy te vagy a ház feje, a belső részét feleségednek, mert ő a gyermekek anyja, a lábait, az oszlopokat a fiainak adtam, kik a ház oszlopai, mert ha meg is nősülnek, akkor sem hagyják el a szülői házat; szárnyait a leányaidnak, kik ma-holnap férjhez mennek és kiröpkölnek a szülői házból és a testét

magának vettem, mely be van fedve mint egy hajó, mert hajón jöttem és hajón fogok haza utazni; add ki az örökségemet hogy tovább utazhassak. Így cselekedett az örökös három esetben szellemesen és okosan. A tűzpróbát kiállotta és megkapta az örökséget.

Pollák József, Balatonfüred.

Csodaszép
parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
Hölgynyodrász
Bpest, Andrassy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10.

A régi, ismert abbáziai
orth. kóser

Tauber penzió

mely a legkényesebb igényeket is kielégíti 50 komfortos szobával,

Siófokon
megnyit.

minden festőművész

Divaikötőde! Javításokat elvállalok. **Oppmann,** Kisdófa-u. 9. — (Szombaton zárva.)

Orth. kóser étterem elsőrangú izletes koszi, legolcsóbb előfizetések. Menü: leves, libasült, korítás, kompót, lészia 2 pengő. — Vidékieknek is szállítunk. — **Salomonné, Király ucca 8. I. em. 42. sz.**

POLLÁK SAROLTA-féle **Miracle szépiókrém, Miracle opeszappan** 25 éve a legkötelesebb, ártalmatlan. Biztos. — Szétküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrassy-ut 38. I. Kérjen prospektust! (Párisi áruházal szemben.)

Vérvád Damaszkuszban

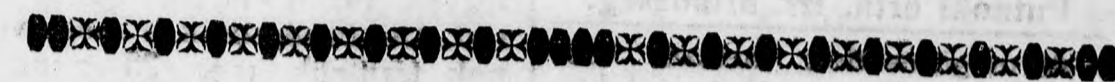
Damaszkusz, Szíria fővárosa az újkori zsidó történetbe szomorú esettel kapcsolatban írta be nevét 1840-ben történt, hogy egy francia szerzetes eltűnése miatt az arabok vérvádat koholtak a zsidók ellen francia segédlettel. A dolognak politikai háttere is volt. A francia konzul így akarta megerősíteni a francia befolyást Szíriában. A damaszkuszi zsidók egy részét bebörtönözték, kizsárolták s ki tudja milyen szomorú eredménye lett volna az egész rágalomhadjáratnak, ha előkelő francia és angol zsidók Sir Mózes Montefiore-vel az élükön nem sietnek a szorongatottak segítségére s nem tépik szét a hazugság és rágalom által szőtt hálót.

Kilencven év után ismét kísérteti a vérvád Damaszkuszban, de szerencsére sokkal kisebb mértékben. Az eset, amely előidézte a nagy izgalmat a következő: Él Damaszkuszban egy Chatta nevű zsidó kelmefestő, aki egy zsákba megfestett ruhát szállított egy arab asszonynak. Az asszonynak nem felelt meg a festés és nem akart fizetni. Chatta természetesen követelte a pénzét, amiből élénk cselepaté keletkezett. Egyszerre az asszonynak jó gondolata támadt: azt kiabálta, hogy öt éves leányát be akarta dugni a zsákba, hogy azután véret vegye. Ez hatott. A környékből összehűződött a csöcselék, amely iszonyatosan elverte a szegény iparost. Jött a rendőrség s letartóztatta a zsidót. Legott bejárták az egész várost és azt hirdették, hogy Chatta leányt rabolt. Sőt voltak, akik látták, hogy hátán cipelt egy zsákot a melyben egy élő lény fickándozott. Nemsokára egy nagy tömeg vette körül a fogház kapuját, erősen dönggették s azt kiabálták, hogy adják ki nekik a gyilkost, mert meg akarják lincselni.

A hatóság kellő nyomozás után az ügyet a legtagabb nyilvánosság előtt tárgyalta. Ott kiderült az igazság és erre az asszonyt, aki a leánya meggyilkolásával vádolta Chat-tát, valamint barátját, aki legelő-

szőr kiktörtölte a leány meggyilkolásának meséjét, rágalmozását 14 napi fogházra és 100 font fizetésére ítélték, a festőt ellenben fel-

mentették. Tizenkét ember ellen lázítás miatt megindult az eljárás. A »meggyilkolt« kisleány természetesen vígan ugrándozik az utcákon nem is sejtí, hogy körülötte egy második damaszkuszi vérvád játszódott le s botrányba fulladt.

Kolozsvári dolgok

Önálló szefárd hitközség? — Vallási döntések elleni sajtóharc

Kolozsváron már régi ellentét és feszültség van az orthodox hitközség s a szefárd csoport között. Mégis nagy meglepetésszámba ment, hogy a szefárd csoport a múlt hét végén önálló hitközséggé alakult. Ezt egy miniszteri rendelet alapján tehette, amely mindjárt megengedte a községnek, hogy saját tagjaitól gabellát szedhessenek. A miniszteri leirat nyomán azért támadt meglepetés, mert az új román kultusz törvény szerint szefárd hitközséget csak született spanyol zsidók alakíthatnak. Az új kultusz törvény le tárgyalásánál egyébiránt az a miniszteri kijelentés hangzott el, hogy a törvény végrehajtása csupán akkor lesz aktuális, ha a kormány előzőleg zsidó kongresszust fog összehívni, ami természetesen bizonytalan időre halasztja az egész törvény életbe lépését. E véleményre rácafol most a szefárd hitközség megalakulási engedélye. Az orthodox hitközség egyébként elhatározta, hogy békés uton igyekszik meggyezeni a kiváltni akarókkal, a kiknek akciója mindenesetre gyengíti a hitközség pénzügyi helyzetét, amely jelenleg sem kedvező. Minden jelentékenyebb tulkiadásnál felmerül a kérdés: hogyan lehetne fedezetet találni, a gabella emelése által — ami a szegényebb néposztályt sújtaná — vagy az egyenes adók felemelése ellen, — ami viszont e rendszályaól érintettek körében nagyon népszerűtlen.

Mindenki érzi, hogy szükség volna bizonyos hitközségi elhikára tanítani a tagokat, akik saját hitközségi dolgaikat a nem-zsidó

sajtóban szellőztetik. Egy bodegás a din-tajró itéletével nincs megelégedve s a polgári bírósághoz folyamodik, a rabbiágra erre megvonja tőle a kóser cím viselését, amire az illető egy nem-zsidó laphoz fordul s kitergeli az egész házi ügyet a széles nyilvánosság előtt. Ugyanilyen sejnálatos módon pertraktáltak a főrabbi egy döntését. A főrabbi denunciació miatt megvonja a sajtóhoz egy mézáróástól, amire az egy kolozsvári lapnak levelet írt, amelyben a főrabbit per Glasner Akiba apoztrofálja s kijelenti, hogy „a rajta esett sérelem olyan nagy és páratlan esemény, hogy még a világtörténelemben, sőt a Mindenható által elpusztított Sodoma és Gomora városokban sem történt az i teni törvényeknek ilyen megcsufolása és jogfacsarása”. Ilyen viszonyok mellett talán a szefárd kiváltsi mozgalom alkalmas lesz a helyzet tisztázására s talán javulási folyamat előidézésére.

ספר הדין נכנס ישראל על פיקי אבות נדפס עם המדרש שמואל בשלמות ופירשיו ז"ל הוא קובץ גדול מלוקט מכתב מאות ספרים דרושים ומשלים נחמדים סיפורים ומשטים מעורר נעלה ומוסרים נאים וחיון מאד לרבנים דרושים ומוסרים וגם לבעלי בתים הוא שעשועים כל החמשה חלקים שנדפסו עד עתה נמצאים אצל הרב המחבר מהורו ישראל נאולדמן דרשן בבהכ"נ הגדול הישנה בעיר נראסווארדיין וגם הוציא לאור חלק הראשון מספרו נכנס ישראל על חנים ומנים ומאודעות החיים בלשון יידיש דיטש קל וצח כמו שהוסיפו כמה שנים באלול יידיש צייטונג בודאפעסט כתובות: **Goldmann Izidor rabbi, Oradea, Saguna 19.**

Mielőtt **SIRKÖVET** vásárol, saját érdekében költségetést **Róna Sándor sirkőgyárából, Nyiregyháza.** Orthodox templom mellett. Telefon 219

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Pályá-
zások felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

Putnoki orth. izr. hitközség.

A megüresedett metsző- elő-
imádkozói állásra pályázatot hir-
detünk. Csak olyan egyén pályá-
zatát vesszük figyelembe, aki há-
rom elismert orthodox rabbi ké-
pesítésével rendelkezik, ש"ס מרבים חיה
— azonkívül elsőrangú
— בעל חלה ובע"ק — Javadalmazás:
szabad lakás és szokásos melléjő-
vedelem mellett megegyezés sze-
rinti készpénzfizetés. Próbaelő-
adásra csak a meghívottakat bo-
csátjuk és utiköltséget is csak
ezeknek térítünk.

Putnok, 1929. aug. 4.
Róth Samu Róth Lipót
jegyző elnök

A balatonfüredi aut. orth. izr.
hitközség pályázatot hirdet az
üresedésben levő kántor-metszői
állásra. Az érdekeltek közül csak-
is azok a ש"ס-ök nyújtsák be
pályázatukat, akik 35. életévüket
még nem töltötték be, kellemes
hanggal bírnak s metszői állásban
legalább 3 éves gyakorlattal ren-
delkeznek. Pályázati kérvényben
feltüntetendők: kor, képesítés és
eddig működés. Javadalmazás:
havi 200 pengő, különálló házban
szép lakás nagy gyümölcsösökkel
és a szokásos melléjővedelmek.
Utiköltséget kizárólag meghívott-
nak térítünk meg.

Balatonfüred, 1929. augusztus 5.
Oblatt Sándor
hitk. elnök.

A tabi Machziké-Tóra egyesület
keres oly melamed-ot, ki képes
מ"ט חורשי נ"מ ותוס' oktatni és
szombatokon felolvasni magi-
dusz-előadást tartani. — Fizetés
megegyezés szerint és szabad
lakás. Utiköltségek csak meghívott-
nak lesz megtérítve.

Tab, 5689. Av 1.
Goldberger Jakab
elnök.

A tolcsvai orth. izr. hitközség
a nagy ünnepekre egy jó מו"ק-ot
keres. Ha az illető שוחט is,
végleges állást nyerhet. Utiköltsé-
get csak a megválasztottnak
térítünk.

Goldstein Benő s. k.
hitk. elnök.

A kapuvári aut. orth. izr. hit-
község pályázatot hirdet egy első
kántor-metszői állásra. Pályázótól
megkivánatlik, hogy kellemes hang-
gal és elsőrendű elimádkozó
tehetséggel, 3 elismert orth. rab-
bitól kabolósszal rendelkezék;
מקרי בעיק שוחט מומחה י"ש מרבים
legyen. Fizetés megállapodás sze-
rint. Utiköltségek csak a meghívott-
nak térítetik meg, 25 pengőig.
Pályázatok alulírott elnök címére
küldendők.

Kapuvár, 1929 aug. 7.
Rosenberger Dávid
elnök.

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri
beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből
32 fillér. Állást keresőknek szavankint
13, vas- tagon szedett betűkből 26 fillér.
Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII.,
Sip ucca 10. — Jelzés levelek kettős bo-
ritékban válaszbellyel ugyanoda inté-
zendők. — Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta
közvetít házasságot Nagy Jenő
Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cég-
nélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen
közvetít szigorú diszkréció mel-
lett Rothstein Dávid, S. A. Ujhely,
Kossuth Ferenc u. 3.

FIATAL gyáros orth. családból nő-
sülne 25.000 pengővel. „Bentajre”
jelige.

OKLEVELES német zsidó tanítónőt
keresek három gyermekhez. Kell-
ner, Szilvásvárad.

ISKOLÁS GYERMEKEKET előkelő
szigorú orth. gyermeke'len házba
teljes ellátásra elvállalnék. Cim:
Izabella-utca 90. II. em. 14.

VALLÁSOS zsidó asszony háztartás
teljes vezetését vállalja. Friedmann,
Angol-u. 21. I. 16.

FIATALEMBER, volt talmudista,
koszt és kvartély javadalmazással
állást keres. Cim: Wieder József,
Bpest, Izabella-u. 30.

INTELLIGENS németül beszélő le-
ány 4 és 5 éves gyermekekhez
felvétetik. Engländer, Aggteleki-
utca 16.

TONKREMENT kereskedő, akit
augusztus 1-én lakásából 5 gyer-
mekével és feleségével együtt ki-
lakoltattak, kéri zsidó szívek tá-
mogatását. Pénzküldemények,
Tauszk Márk, Budapest, Rózsa-u.
5. fsz. 9. címre küldendők.

TANONCNAK nyomdába intelligens
fiu felvétetik. Értekezni Steiner
Benjáminnál, Király-u. 20. II.

MÉSZ, fával és szénrel égetett, kö-
mentes minőségben, pontos száfl-
litás mellett állandóan kapható
Pollák Zsigmond cégnél, Debre-
cen, Miklós-u. 13.

VÁLLALOK orth. kóser teljes ellá-
tásra iskolai felügyelettel gyerme-
keket 6—16 évesig. Kohn, Bpest,
Kazinci-utca 7. I. em. 6.

PARÓKÁT tartós hullámokkal
(präparált) hajból legolcsóbban
készít Teitelbaum Helén, Miskolc
Szentpályi-u. 1.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyárban
Schreiber Jakab
villanyerőre berendezett
sirközemében Debre-
cen, Hunyadi-utca 14.

Siófok fürdőtelep orth. פ"ש pensió és étterem

Vasutól, strandtól 2 percre.
Kitűnő házikoszt. — Pontos
kiszolgálás. — Referenciák:
a bpesti orth. rabbinátusnál.
Pártfogást kér

BLAU, orth. kóser pensió
Siófok, Batthyány-utca 6. szám.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatvá-
nyok elkészítését. — Specialista
héber nyomtatványokban.

מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

Orth. kóser penzió Balatonszemesen,

öttszöri étkezéssel 8 pengő.
Ugyancsak kapható nálam
orth. kóser bor

15 literes tételekben, 11%os fehér
rizling P 1.20-ért

Özv. KOHN SÁMUELNÉ.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

A budapesti statusquo hitközség

Hétfői ülésén a főváros köz-
igazgatási bizottsága azt határozta,
hogy a miniszterium leiratát, a
mely a budapesti statusquo hit-
község megalakulására vonatko-
zólag kér véleményt, szeptember-
ben veszi érdemleges tárgyalás
alá. — Tegyük fel most már az
esetet, hogy a fővárosi közigazga-
tási bizottság nem javasolja az
engedély kiadását, akkor mi tör-
ténik? A feleletet megtaláljuk egy
párbeszédet elmondó történelmi
anekdotában. Egy olasz országos
képviselő és egy apró németor-
szági tartománygyűlési képviselő
a háboru előtt vitakoztak a par-
lamentnél. Az olasz azt
mondta, hogy náluk van helyesen
berendezve, a parlament hóna-
pokig tárgyal, de önöknél ott,
Lippe-Schaumburgban — fordul
a német urhoz — csak komédia,
hogy a tartománygyűlés pár nap
alatt végez egy évre való teendő-
ivel — Nem úgy van, válaszolta
a schauburgi hazafi, nálunk a
tartománygyűlés határoz és tör-
ténni az történik amit a —
„Fürst” akar; és önöknél hogy
van? Az olasz erre nem tudott
válaszolni, mert belátta, hogy ná-
luk is az történik amit a Fürst,
illetőleg (most háboru után azt
mondáná) amit a Duce akar. —
Mi lesz tehát, ha a főváros nem
ajánlja az engedély megadását?
Az, amit a miniszterium célszerű-
nek tart. Ha nem akarja az en-
gedélyt megadni, akkor a főváros
véleményét fogja elfogadni. Ha
pedig meg akarja engedni a dol-
got, akkor hivatkozni fog — a
vallásszabadságra. S mitől függ
az ügy felső elintézése? A poli-
tikai konstellációtól. Ha ez meg
fogja kivánni, akkor meg lesz a
harmadik hitközség engedélye,
ha pedig nem lesz politikailag
fontos, akkor az ügy pihenni fog.

A dolog pihentetése azonban nem
fog senkinek lelki bánatot és lel-
kiismereti kényszerérzetet okozni.
Senkinek sem fog fájni, a kérvé-
nyezők között sem, hogy nem le-
het statusquo hitközség.
Ebben a körülményben rejlik
a dolog szomorú volta. Többször
hangoztattuk a Zsidó Ujság ha-
sájbjain a teljesen politikamentes
hitközségi életet és hangsúlyoztuk
hogy a zsidó felekezeti élet a
sok politikai ide-oda tekintés mi-
att annak a vizálynak teszi ki
magát, hogy a legfontosabbat: a
vallásosság művelését, a hiveknek
a hagyományokra való nevelését
szem elől téveszti. Megállapítá-
sainknál nem csak egyes ortho-
dox körökben megnyilatkozó ne-
ológ asszimilációra voltunk tekin-
tetettel, hanem a pesti neológ hit
községnek kimondott demokrata
párti jellegére, ami kétségkívül
nem válik az egyetemes magyar
zsidóság helyzetének javára, mert
egyesek mindig úgy állíthatják be
felsőbb helyen a dolgot és úgy
tüntethetik fel ezt az állapotot,
hogy a magyar zsidóság egy nagy
része, a legnagyobb közülete bel-
ső életében is kormányellenes
frontot csinál. Mindez természet-
esen nem így van valóban, de
látszat szerint úgy tűnik föl. A
nagy tömeg nem törődik semmi-
vel, de egyesek a nevében han-
da-bandáznak a fórumon, a be-
nem avatottaknak (és az emberek
legnagyobb része ilyen) azonban
szörnyű mód imponál ez a kard-
lobogtatás és nem is gondolnak
arra, hogy könnyű ott vitézkedni,
ahol az ellenség nincs jelen, vagy
ahol az ellenség kizárólagos
elintézheti a falusi és a vidéki
neológ pose-k és orthodox amho-
őreczek valamint félművelt intel-
ligenzclerek által megbámult fa-
kardos rittereket.

Mindezekre a szomorú jelensé-
gekre gondoltunk, amikor a zsidó
felekezeti élet politikamentességét
aláhúztuk s azt tesszük, amikor
a statusquo hitközség engedélyé-
nek megadása politikai konstella-
ciótól tétetik függővé. Am valaki
azt kérdezné: mennyiben hibás
itt a zsidóság? A felelet könnyű
e kérdésre: Ha látnánk embere-
ket a nyilvánosság elé lépni s
kijelenteni, hogy nincsenek meg-
elégedve az eddigi pesti hitköz-
ségek ilyen és amolyan tényke-
déseivel, intézkedéseivel és épen
ezért kényszerülnek új községbe
fömmörülni, akkor az egész kérdés
teljesen elveszítene politikai szí-
nezetét s igazán zsidó ügyé vál-
hatnék: emberek szólalnak meg,
akiknek szívügyük a vallásosság,
ami lehet tévedés, de mégis tisz-
teletreméltó, emberek, akiknek
meggyőződésük van és e meggyő-
ződésük számára kéri a vallás-
szabadság jogait. De így? Senki
sem tudja, kik a kérvény aláírói.
Némelyek szerint az aláírók csak
egyes körök előretolt őrséi, szán-
dékos legendákat terjesztenek egy-
egy gazdag, nagykereskedő vagy
gyáros csatlakozásáról, ami majd
megcsinálja a hatalmas konkur-
renciát, csak, legyen meg az en-
gedély. Egészen komikus amit e
tekintetben a neológ félhivatalos
lap csinál. Mindenkiné ad igazat
— egy cikkben, azoknak is, akik
ellenzik az új szervezkedést, de
azoknak is, akik helyeslik: igaza
van a statusquo hitközséget ellen-
ző orthodox hivatalos felfogás-
nak, de viszont igaza van a sta-
tusquo felé hajló „mészáros”-
pértnak is. Szóval megnyilatkozik
a „man kann nichts wissen” (a
nem lehessen tudni) óvatos állás-
pontja. Mi azonban a zsidó fele-
kezeti élet erkölcsét tartjuk szem
előtt, amikor azt állítjuk, hogy